

Inhoudsopgave

DEEL I. VERTICALE FAMILIALE RELATIES	1
Titel I. Afstamming	3
Hoofdstuk 1. Algemeen	5
Afdeling 1. Begrip en grondslagen	5
Afdeling 2. Openbareordekarakter van het afstammingsrecht	8
Afdeling 3. Verwantschap	8
§ 1. Bloedverwantschap	9
§ 2. Aanverwantschap	11
Afdeling 4. Ouderschap en kinderen	13
§ 1. Soorten ouderschap	13
§ 2. Categorieën kinderen	14
Afdeling 5. Belgisch afstammings- en erfrecht in het licht van het EVRM	16
§ 1. Belgisch recht beoordeeld door de Straatsburgse instanties	16
§ 2. Het Hof van Cassatie en de artikelen 8 en 14 EVRM	18
A. Directe werking inzake erfrecht als gevolg van de afstamming	18
B. Geen directe werking van positieve verplichtingen inzake de vaststelling van de afstamming	19
Afdeling 6. Belgisch afstammings- en erfrecht in het licht van de grondrechten	20
§ 1. Vastgestelde discriminaties als motor voor wetgevend optreden	20
§ 2. Beperkte doorwerking van het oude erfrecht bij wijze van overgangsmaatregel	23
A. Erfrecht van een niet-erkend buitenhuwelijks kind	24
B. Erfrecht van een overspelig kind <i>a patre</i>	25
C. Synthese	27
1. De nalatenschap is opgevallen vóór 13 juni 1979	27
2. De nalatenschap is opgevallen in de periode vanaf 13 juni 1979 maar vóór 6 juni 1987	27
3. De nalatenschap is opgevallen na 6 juni 1987	28

Hoofdstuk 2. Vaststelling van de afstamming	29
Afdeling 1. Vaststelling van moederschap	30
Inleiding: drie vaststellingswijzen	30
§ 1. Vermelding van de naam van de moeder in de geboorteakte	30
A. Principe: vaststaande afstamming van moederszijde (<i>Mater semper certa est</i>)	30
1. Verplichting tot vermelding van de naam van de moeder in de geboorteakte	30
2. Opmaak van een geboorteakte voor een levend geboren kind, na kennisgeving van de geboorte en geboorteaangifte	32
B. Uitzonderingen	33
1. Anonieme bevalling	33
2. Levenloos geboren kinderen	34
§ 2. Erkenning door een vrouw	37
A. Algemene principes	37
1. Begripsomschrijving	37
2. Grondvoorwaarden	37
a. De naam van de moeder is niet in de geboorteakte vermeld	37
b. Toestemming van de vader of meemoeder en/of het kind	38
(1) Wettelijk vereiste toestemmingen	38
(2) Toestemmingsweigering en het geding dat daarop volgt	39
c. Uit de erkenning blijkt geen absoluut huwelijksbeletsel tussen de erkennende vrouw en de vader	41
3. Vormvoorwaarden en modaliteiten	41
B. Erkenning door een gehuwde vrouw: mededelingsverplichting	41
§ 3. Gerechtelijke vaststelling van het moederschap	42
A. Begripsomschrijving	42
B. Grondvoorwaarden	42
C. Bewijs van de bevalling	43
D. Procedure	44
Afdeling 2. Vaststelling van vaderschap	44
Inleiding: drie vaststellingswijzen	44
§ 1. Afstamming van vaderszijde binnen het huwelijk	45
A. De vaderschapsregel	45
B. Vermoedens	46

1. Tijdvak van de verwekking	46
2. Meest gunstig tijdstip (<i>Omni meliore momento</i>)	47
C. Uitzonderingen op de toepasselijkheid van de vaderschapsregel	48
1. Afwezigheid	48
2. Automatische uitschakeling van de vaderschapsregel in vier gevallen, behoudens verklaring van handhaving	49
a. Vier categorieën kinderen waarvoor het vermoeden van vaderschap niet geldt	49
b. Praktische werkwijze bij de aangifte van de geboorte	50
c. Gemeenschappelijke verklaring van handhaving van het vaderschap van de echtgenoot	51
D. Vaderschapsconflicten	52
1. Opeenvolgende huwelijken van de moeder	52
2. Bigamie in hoofde van de moeder	52
§ 2. Afstamming van vaderszijde buiten het huwelijk	53
Inleiding: twee vaststellingswijzen	53
A. Vaderlijke erkenning	53
1. Grondvoorwaarden	53
a. Het vaderschap staat niet vast krachtens de vaderschapsregel en het meemoederschap staat evenmin vast	53
b. Toestemming van de moeder en/of het kind	54
(1) Wettelijk vereiste toestemmingen	54
(2) Vorm van de toestemming en ogenblik waarop zij moet worden gegeven	55
(3) Toestemmingsweigering en het geding dat daarop volgt	56
c. Uit de erkenning blijkt geen absoluut huwelijksbeletsel tussen de erkenner en de moeder	61
d. Afwezigheid van frauduleus oogmerk	63
(1) Frauduleuze erkenning	63
(2) Indicaties	63
(3) Beteugeling	64
2. Vormvereisten	71
a. Aangifte van de erkenning	72
(1) Vereiste documenten	72
(2) Territoriaal bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand	75
b. Ondertekening van de aangifte van erkenning	75
c. Opmaak van de erkenningsakte	77

(1) Bevoegde ambtenaar	77
(2) Afwezigheid van wachttermijn	77
(3) Uitsstel en weigering	78
3. Modaliteiten	79
a. Erkenning door een man die niet de biologische vader is	79
b. Erkenning door een onbekwame	80
c. Erkenning van een verwekt kind vóór de geboorte (prenatale erkenning)	80
d. Erkenning van een overleden kind (postume erkenning)	81
e. Erkenning van een reeds erkend kind – Opeenvolgende erkenningen	82
f. Erkenning van een kind waarvan het vaderschap reeds gerechtelijk is vastgesteld	83
g. Erkenning van een reeds geadopteerd kind	84
(1) Door de adoptant	84
(2) Door een derde	85
h. Erkenning van een te adopteren kind	85
4. Publiciteit	86
a. Algemeen	86
b. Specifieke publiciteit voor de erkenning door een gehuwde man	86
(1) Mededeling aan de echtgeno(o)t(e) van de erkenner	86
(2) Op straffe van relatieve niet-tegenwerpelijke van de erkenning	87
(3) Kinderen erkend vóór 1 juli 2007 – Overgangsrecht	88
5. Declaratief karakter	89
B. Gerechtelijke vaststelling van vaderschap	90
1. Grondvoorwaarden	90
a. Het vaderschap staat niet vast krachtens de vaderschapsregel, noch op grond van een erkenning en het meemoederschap staat evenmin vast	90
b. Afwezigheid van succesvol uitgeoefend recht van verzet	90
c. Afwezigheid van absoluut huwelijksbeletsel tussen moeder en vermeende vader	92
d. Afwezigheid van frauduleus oogmerk	94
2. Bewijs	95
a. Drie mogelijke manieren om het vaderschap te bewijzen	95

(1) Bewijs door bezit van staat ten aanzien van de vermeende vader	95
(2) Bewijs door alle wettelijke middelen	97
(3) Bewijs door een vermoeden van vaderschap wegens geslachtsgemeenschap met de moeder gedurende het wettelijk tijdperk van de verwekking	101
b. Bewijs van niet-vaderschap	102
3. Titularissen van de vordering	104
4. Termijn	105
5. Publiciteit	107
a. Algemeen	107
(1) Mededeling van de betekening van de uitspraak aan het Openbaar Ministerie en de griffier door de gerechtsdeurwaarder	107
(2) Toezending van de nodige gegevens door de griffier aan de ambtenaar van de burgerlijke stand	108
(3) Opmaak van gewijzigde akten	108
b. Bijzondere publiciteit bij de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap van een gehuwde man	109
(1) Verplichting tot betekening van het vonnis	109
(2) Op straffe van relatieve niet-tegenwerpelijheid van het vonnis	109
 Afdeling 3. Vaststelling van meemoederschap	 110
Inleiding: drie vaststellingswijzen	110
§ 1. Afstamming van meemoederszijde binnen het huwelijk	112
A. De meemoederschapsregel	112
B. Uitzonderingen	112
C. Conflicten	112
§ 2. Afstamming van meemoederszijde buiten het huwelijk	113
A. Meemoederlijke erkenning	113
B. Gerechtelijke vaststelling van meemoederschap	114
 Hoofdstuk 3. Betwisting van de afstamming	 117
 Afdeling 1. Betwisting van moederschap	 118
§ 1. Betwisting van het moederschap dat blijkt uit de geboorteakte	118

A. Ontvankelijkheid	119
1. Afwezigheid van bezit van staat	119
2. Titularissen van de vordering	119
3. Termijn	120
B. Gegrondheid	120
C. Geen automatische vaststelling van het moederschap van de beweerde moeder	120
§ 2. Betwisting van een moederlijke erkenning	121
A. Gemeenrechtelijke betwisting van een moederlijke erkenning	121
1. Ontvankelijkheidsvoorwaarden	121
a. Algemeen: afwezigheid van bezit van staat ten aanzien van de erkennende vrouw	121
b. Bijzondere voorwaarde voor de erkennende vrouw en degenen die tot deze erkenning hebben toegestemd: een wilsgebrek	122
c. Titularissen van de vordering	123
d. Termijnen	124
2. Gegrondheid van de vordering	125
B. Bijzondere procedure tot nietigverklaring van een moederlijke erkenning	126
§ 3. Betwisting van het gerechtelijk vastgesteld moederschap	128
Afdeling 2. Betwisting van vaderschap	128
§ 1. Betwisting van het vaderschap van de echtgenoot	128
A. Ontvankelijkheid	129
1. Afwezigheid van bezit van staat ten aanzien van de echtgenoot	129
a. Vereisten voor deugdelijk bezit van staat: rechterlijke appreciatie	129
b. Ongrondwettigheid van het absolute karakter van de grond van niet-ontvankelijkheid	130
2. Een levensvatbaar geboren kind	133
3. Geen toestemming van de echtgenoot tot kunstmatige inseminatie of tot een andere daad die de voortplanting tot doel had	134
4. Titularissen en termijnen	137
a. Vordering van de moeder	137
b. Vordering van de echtgenoot	137
(1) Duur van de vervaltermijn	138

(2) Vertrekpunt	138
(3) Overgangsrecht	139
c. Vordering van het kind	139
(1) Ongrondwettige toepassing van de wettelijke vervaltermijn bij biologisch en socioaffectief niet-vaderschap	140
(2) Ongrondwettigheid van het gebrek aan overgangsbepaling voor kinderen geboren vóór 1 juli 1985 die het niet-vaderschap van de echtgenoot ontdeken na 1 juli 2007	143
(3) Ongrondwettige toepassing van de wettelijke vervaltermijn bij socioaffectief vaderschap en ontdekking van het biologisch niet-vaderschap vóór de leeftijd van 22 jaar	145
d. Vordering van de beweerde biologische vader	148
(1) Duur van de vervaltermijn	148
(2) 2-in-1-vordering	149
(3) Overgangsrecht	149
e. Vordering van de beweerde meemoeder	149
f. Vordering van de bloedverwanten van de overleden echtgenoot	150
g. Vordering van de vorige echtgenoot	150
5. Partijen in het geding	151
B. Gegrondheid	154
1. Bewijs van niet-vaderschap door alle wettelijke middelen	154
2. Gevallen waarin het vaderschap zonder verdere bewijsvoering kan worden betwist	156
a. De gevallen bedoeld in artikel 316 <i>bis</i> oud BW	156
b. De afstamming van moederszijde is via erkenning of een onderzoek naar het vaderschap vastgesteld	158
c. Het vaderschap van de echtgenoot werd preventief betwist	158
§ 2. Betwisting van een vaderlijke erkenning	158
A. Gemeenrechtelijke betwisting van een vaderlijke erkenning	158
1. Algemene ontvankelijkheidsvoorwaarden	158
a. Afwezigheid van bezit van staat ten aanzien van de erkennende man	158
(1) Vereisten voor deugdelijk bezit van staat: rechterlijke appreciatie	159

(2) Ongrondwettigheid van het absolute karakter van de grond van niet-ontvankelijkheid	160
b. Een levensvatbaar geboren kind	161
2. Bijzondere ontvankelijkheidsvoorwaarde voor de vordering van degenen die tot de erkenning hebben toegestemd: een wilsgebrek	162
3. Titularissen van de vordering	163
4. Termijnen	165
a. Vordering van de moeder	165
b. Vordering van het kind	165
c. Vordering van de erkenner	167
d. Vordering van de beweerde biologische vader	167
(1) Duur van de vervaltermijn	167
(2) 2-in-1-vordering	168
(3) Overgangsrecht	168
e. Vordering van de beweerde meemoeder	170
5. Partijen in het geding	170
6. Gegrondheid van de vordering	171
7. Mogelijk gevolg van een succesvolle betwistingvordering: schadevergoeding voor de bedrogen erkenner	173
B. Nietigverklaring van een zonder toestemmingen gedane erkenning	173
1. Toepassingsgebied	173
2. Ontvankelijkheid	174
a. Bezit van staat ten aanzien van de erkenner is geen grond van niet-ontvankelijkheid	174
b. Titularissen van de vordering	174
c. Termijn	175
d. Partijen in het geding	176
3. Gegrondheid	176
C. Vernietiging van een incestueuze erkenning	177
D. Vernietiging van een frauduleuze erkenning	179
§ 3. Betwisting van gerechtelijk vastgesteld vaderschap	180
A. Ontvankelijkheid	180
B. Bijzondere procedureregels	180
1. Titularissen van de vordering	180
2. Termijn	181
3. Partijen in het geding	181

C. Gevolgen van een succesvolle betwisting van het gerechtelijk vastgesteld vaderschap na derdenverzet	181
Afdeling 3. Betwisting van meemoederschap	182
§ 1. Betwisting van het meemoederschap van de echtgenote	182
A. Ontvankelijkheid	182
B. Gegrondheid	182
§ 2. Betwisting van een meemoederlijke erkenning	184
A. Ontvankelijkheid	184
B. Gegrondheid	185
§ 3. Betwisting van gerechtelijk vastgesteld meemoederschap	186
Hoofdstuk 4. Gevolgen van de afstamming	187
Afdeling 1. Algemeen	187
§ 1. Regel	187
§ 2. Uitzonderingen met betrekking tot de overspelige afstamming ten nadele van overspelige ouders	188
A. Verlies van huwelijksvoordelen en schenkingen	188
1. <i>Ratio legis</i>	189
2. Verklaring van handhaving bij notariële akte	190
3. Vaststelling van de overspelige afstamming na overlijden	190
4. Derden te goeder trouw	190
B. Uitsluiting van erfrecht	191
Afdeling 2. Naam	191
§ 1. Historiek	191
§ 2. Verkrijging van de familienaam als gevolg van oorspronkelijke afstamming	195
A. Enkel het moederschap staat vast	195
B. Enkel het vaderschap staat vast	195
C. Moederschap en vaderschap staan tegelijk vast	195
1. Keuzerecht	195
a. Uitoefening	196
b. Regeling bij onenigheid of weigering een keuze te maken	197
2. Eenheidsregeling voor gemeenschappelijke kinderen	198
D. Vaderschap wordt na moederschap vastgesteld of vice versa	199

E. Vervanging van vaderschap of moederschap tijdens de minderjarigheid	201
F. Wijziging van vaderschap of moederschap na de meerderjarigheid	201
G. Vervanging van vaderschap of moederschap na de meerderjarigheid	202
H. Meemoederschap staat vast	204
I. Overgangsrecht	204
1. Principiële toepassing van het vroegere recht bij een bestaand gemeenschappelijk kind	204
2. Uitzonderlijke toepassing van het nieuwe recht	204
a. Voorwaarde: ontstentenis van gemeenschappelijke meerderjarige kinderen op het ogenblik van naamkeuze	205
b. Mogelijkheden tot naamkeuze voor ouders zonder gemeenschappelijk meerderjarig kind	205
(1) Alle kinderen zijn geboren of geadopteerd vóór 1 juni 2014	205
(2) Na een eerste (minderjarig) kind (geboren of geadopteerd onder het oude recht) wordt een volgend kind geboren of geadopteerd na 1 juni 2014	206
(3) Wijziging van de afstamming na 1 juni 2014 met betrekking tot een voordien geboren kind	206
§ 3. Naam van de vondeling	207
§ 4. Naamsbetwisting	207
§ 5. Naamsverandering op basis van de administratieve procedure	208
A. Familienaamsverandering	209
1. Gronden	209
2. Procedure	210
3. Gevolgen	211
4. Mogelijkheid tot intrekking of vernietiging van de verleende vergunning	211
5. Verhaal na weigering	211
B. Voornaamsverandering	214
1. Gronden	214
2. Procedure	214
3. Gevolgen	215
4. Verhaal na weigering	215
§ 6. Naamsverbetering	216
A. Vordering tot verbetering van de akte van de burgerlijke stand na een procedure voor de familierechtbank	216

B. Verbetering van een materiële vergissing door de ambtenaar van de burgerlijke stand	218
Afdeling 3. Wettelijke erfopvolging	219
§ 1. Algemeen	219
§ 2. Voorwaarden om te erven	220
A. Bestaan bij het openvallen van de nalatenschap	220
B. De erfflater overleven	220
1. Afwezigheid	221
2. Gelijkijdig overlijden	221
C. Niet onwaardig zijn	221
1. Algemene gronden van onwaardigheid	221
2. Bijzondere gronden van onwaardigheid	222
3. Gevolgen van onwaardigheid	223
§ 3. Basisregels die de toebedeling van een nalatenschap tussen (bloed)verwanten bepalen	224
A. De orde	224
B. De lijn	225
C. De graad	225
1. Begrip	225
2. Belang van de graad	225
D. Plaatsvervulling	225
E. Kloving	229
§ 4. Toebedeling binnen de erforden	231
A. Binnen de eerste orde	231
B. Binnen de tweede orde	232
C. Binnen de derde orde	234
D. Binnen de vierde orde	236
§ 5. Anomaal erfrecht (wettelijke terugkeer)	236
§ 6. Aanvaarding en verwerping van de nalatenschap	237
A. Zuivere aanvaarding	237
B. Verwerping	237
C. Aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving	238
§ 7. Vereffening en verdeling	239
A. Vorm van de verdeling	240
1. Minnelijke verdeling	240
2. Bijzondere minnelijke verdeling (onder gerechtelijk toezicht)	240

3. Gerechtelijke verdeling	240
B. Betaling van de schulden	242
C. Gevolgen van de verdeling	243
D. Betwisting van de verdeling	243
§ 8. Erfrechtelijke reserve en beschikbaar deel	244
Afdeling 4. Alimentatie	245
§ 1. Gemeenrechtelijke familiale onderhoudsverplichting	245
A. Personeel toepassingsgebied	245
1. Bloedverwanten in de rechte lijn	245
2. Schoonouders en schoonkinderen	246
B. Voorwerp van de onderhoudsverplichting	247
C. Grondvoorwaarden voor het recht op levensonderhoud	248
1. Behoeften van de schuldeiser	248
a. Gezinslasten van de schuldeiser	249
b. Gezinsinkomsten van de schuldeiser	249
c. Onwaardigheid van de schuldeiser	249
2. Vermogen van de schuldenaar	250
D. Juridische kenmerken	250
1. Wederkerige onderhoudsverplichting	251
2. Onderhoudsverplichting van dwingend recht	251
3. Veranderlijke onderhoudsverplichting	251
4. Persoonlijke onderhoudsverplichting	251
5. De toegewezen onderhoudsgelden zijn, zoals lonen, ten dele niet vatbaar voor inbeslagneming	251
§ 2. Verplichtingen van ouders om te zorgen voor hun kinderen	252
A. Bijzondere onderhoudsplicht van de ouders	252
1. Voorwerp van de onderhoudsplicht (<i>obligatio</i>)	252
2. Grondslag en bijzondere kenmerken	253
3. Voortbestaan van de verplichting na de meerderjarigheid	254
4. Artikel 203 oud BW <i>versus</i> artikel 371 oud BW	258
5. Bijdrage van elke ouder (<i>contributio</i>) in verhouding tot zijn respectieve aandeel in de samengevoegde middelen	259
6. Kosten waarin de ouders dienen bij te dragen	262
a. Gewone kosten	263
b. Buitengewone kosten	264
(1) Bij KB bepaalde lijst van buitengewone kosten	267

(2) Wijze van afrekening	268
(3) Buitengewone kosten die het voorwerp moeten uitmaken van voorafgaand overleg en akkoord	269
(4) Regeling ingeval de andere ouder de tenlasteneming van een uitgave weigert	271
(5) Verjaringstermijn	271
c. <i>All-in</i> onderhoudsbijdrage	272
7. Invordering van de onderhoudsbijdrage	273
8. Kindrekening	275
9. Indexering van rechtswege	278
a. Toepassingsgebied	279
b. Indexatieformule	279
c. Mogelijke afwijking/uitsluiting van de wettelijke regels	280
10. Mogelijkheid tot automatische verhoging van de toegekende onderhoudsuitkering	280
11. Commissie voor onderhoudsbijdragen en mogelijke berekeningswijze bij KB	281
12. Explicitering en motivering van de rechterlijke beslissing inzake kinderalimentatie	282
a. Toepassingsgebied	282
b. Verplichte vermelding van acht relevante elementen	283
c. Bewijsproblemen	287
d. Bijzondere motiveringsverplichting	288
13. Rechtvaardiging en verduidelijking van het bedrag van de overeengekomen kinderalimentatie	288
a. Toepassingsgebied van de verplichting	288
b. Ratio	289
c. Concretisering	290
d. Sanctionering	292
B. Bijzondere onderhoudsplicht van de stiefouder en de langstlevende wettelijk samenwonende partner van de ouder	293
1. Aard	293
2. Voorwerp	293
3. Draagplicht van de onderhoudsplichtige	293
C. Bijzondere onderhoudsplicht van de vermoedelijke verwekker	294
1. Inleiding	294
2. Ontvankelijkheidsvereisten	295

3. Grondvereisten	295
a. Bewijs	296
b. Tegenbewijs	296
c. Gemeenschap met meerdere mannen	296
4. Procedure	297
a. Persoonlijk karakter van de vordering	297
b. Vertegenwoordiging	297
c. Afwezigheid van termijn	298
d. Rechtspleging	298
(1) Partijen zijn het eens	298
(2) Betwisting over het bestaan van de gemeenschap of over het bedrag van de uitkering	299
5. Gevolgen	299
a. Onderhoudsuitkering	299
(1) Inhoud en kenmerken	299
(2) Last van de nalatenschap	299
(3) Einde van de onderhoudsplicht na vaststelling van de vaderlijke afstamming	300
b. Huwelijksbeletselen	300
§ 3. Onderhoudsvorderingen ten laste van de nalatenschap	300
Algemeen	300
A. Gemeenschappelijke kenmerken	301
1. Behoefte van de onderhoudsgerechtigde	301
2. De onderhoudsgerechtigde mag niet onwaardig zijn om te erven	301
3. Vervaltermijn	301
4. Last van (het nettoactief van) de nalatenschap	302
5. Betaling en zekerheidstelling	302
B. Onderhoudsvordering van de langstlevende echtgenoot	303
1. Oorsprong en aard	303
2. Hoedanigheid van echtgenoot	303
3. Bedrag	303
C. Onderhoudsvordering van de ascendenten van de kinderloos overleden erflater	304
§ 4. Pluraliteit van onderhoudsplichtigen en onderhoudsgerechtigden	305
A. Pluraliteit van onderhoudsplichtigen	305
B. Pluraliteit van onderhoudsgerechtigden	309
§ 5. Verhaal	310

A. Geen verhaal van de onderhoudsplichtige op de onderhoudsgerechtigde	310
B. Verhaal van de onderhoudsplichtige op een medeschuldenaar	311
C. Verhaal van een derde op de onderhoudsplichtige(n)	311
D. Verhaalsrecht van het OCMW	312
1. Terugvordering van het leefloon	312
a. Toepassingsvoorwaarden en beperkingen	312
b. Procedure	314
2. Terugvordering van de kosten van maatschappelijke dienstverlening	315
a. Toepassingsvoorwaarden en beperkingen	315
b. Procedure	317
§ 6. Gerechtelijke stappen tegen de in gebreke blijvende onderhoudsplichtige	318
A. Algemeen: wijzen van uitvoering van de onderhoudsplicht	318
B. Bevoegde rechtbank en gedinginleidend stuk	319
C. Vorderen van onderhoudsgeld voor het verleden	319
D. Vorderingen tot wijziging van toegekend of overeengekomen onderhoudsgeld	322
E. Methodes van gedwongen tenuitvoerlegging	322
1. Beslag	322
2. Ontvangstmachtiging	323
a. Toepassingsgebied	323
b. Werking en toekenning	324
c. Verplichte vermelding van de mogelijkheid tot ontvangstmachtiging in vonnissen en overeenkomsten inzake kinderalimentatie	326
d. Problemen van samenloop	326
3. Strafsancties	327
§ 7. Dienstverlening door de Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën	328
A. Toegangsvoorwaarden	331
B. Toekenning van voorschotten	332
C. Inning, invordering en terugvordering	333
1. Inning en invordering ten laste van de onderhoudsplichtige	333
2. Terugvordering ten laste van de onderhoudsgerechtigde	334
D. Verplichte vermelding van de gegevens en opdracht van de DAVO in vonnissen en overeenkomsten inzake kinderalimentatie	335

§ 8. Algemeen voorrecht op roerend goed voor onderhoudsschulden	335
§ 9. Centraal bestand van vonnissen, arresten en akten houdende toekenning van een onderhoudsuitkering	336
Afdeling 5. Ouderlijk gezag	338
Titel II. Adoptie	339
Hoofdstuk 1. Algemeen	341
Afdeling 1. Definitie	341
Afdeling 2. Historiek	341
Afdeling 3. Federaal en regionaal adoptierecht	344
§ 1. Bronnen en <i>ratio</i> van het federale adoptierecht	344
§ 2. Regionaal adoptierecht	346
Afdeling 4. Twee vormen van adoptie	348
Hoofdstuk 2. Grondvoorwaarden voor adoptie	349
Afdeling 1. Instellingsvoorwaarden	349
§ 1. Wettige redenen	349
§ 2. Hoger belang van de minderjarige en eerbied voor de fundamentele rechten die hem op grond van het internationaal recht toekomen	352
§ 3. Bekwaamheid en geschiktheid voor adoptie van een minderjarige	352
§ 4. Wettige belangen	353
Afdeling 2. Vereisten inzake de burgerlijke staat	354
§ 1. Adoptant(en)	354
A. Eenpersoonsadoptie	354
B. Tweepersoonsadoptie	354
C. Adoptie door de voormalige partner	357
D. In leven zijn bij de neerlegging van het verzoekschrift	360
§ 2. Adoptandus	361

Afdeling 3. Leeftijdsvereisten	362
§ 1. Adoptant(en)	362
§ 2. Adoptandus	363
Afdeling 4. Toestemmingen tot adoptie	364
§ 1. Wettelijk vereiste toestemmingen	364
A. Toestemming van de adoptandus vanaf 12 jaar	364
B. Toestemming van de ouder(s) of de voogd van de adoptandus	365
1. Adoptandus heeft (een) juridische ouder(s)	365
2. Adoptandus heeft geen juridische ouder meer (in leven)	366
C. Toestemming van de echtgenoot of samenwonende partner van adoptant en adoptandus	366
§ 2. Vorm van de toestemming	367
§ 3. Toestemming tot de adoptie zonder kennis van de identiteit van de adoptant(en)	367
§ 4. Intrekking van de toestemming tijdens de procedure	368
§ 5. Toestemmingsweigering en het verhaal daartegen	368
Hoofdstuk 3. Adoptieprocedure	373
Afdeling 1. Voorbereiding tot adoptie	374
§ 1. Toepassingsgebied	374
§ 2. Regionale bevoegdheid	374
§ 3. Inhoud van de voorbereiding	376
Afdeling 2. Vaststelling van de geschiktheid om te adopteren	376
Afdeling 3. Eigenlijke rechtspleging	378
§ 1. Inleiding van de procedure	378
A. Gedinginleidend stuk: eenzijdig verzoekschrift	378
B. Bevoegde rechtbank	378
C. Bij het verzoekschrift te voegen stukken	379
D. Kennisgeving van het verzoekschrift	379
§ 2. Onderzoek door het Openbaar Ministerie: moraliteitsonderzoek van de kandidaat-adoptant(en) en inwinning van inlichtingen en adviezen	380
§ 3. Maatschappelijk onderzoek en geschiktheidsoordeel	382

A. Toepassingsgebied en timing	382
B. Inhoud en tijdvak van uitvoering	383
§ 4. Behandeling van de zaak ten gronde	383
§ 5. Adoptievonnissen	385
§ 6. Rechtsmiddelen	386
§ 7. Formaliteiten inzake burgerlijke stand	387
Hoofdstuk 4. Gevolgen van adoptie	389
Afdeling 1. Gevolgen van de gewone adoptie	389
§ 1. Algemeen	389
§ 2. Naam	390
A. Familienaam	390
1. Eenpersoonsadoptie	390
a. Algemene regel en afwijkingsmogelijkheden	390
b. Bijzondere regels bij gewone stiefouderadoptie of (voormalige) partneradoptie	391
(1) Principes	391
(2) Afwijkingsmogelijkheden in geval van een eerste stiefouder- of (voormalige) partneradoptie	391
(3) Afwijkingsmogelijkheden bij een reeds geadopteerd kind	391
(4) Regeling na nieuwe extrafamiliale gewone adoptie van een minderjarige	392
2. Tweepersoonsadoptie	392
B. Voornaam	393
§ 3. Ouderlijk gezag	394
A. Eenpersoonsadoptie	394
B. Tweepersoonsadoptie	394
C. Na overlijden van de adoptant(en)	395
§ 4. Huwelijksbeletselen	395
A. In de adoptieve familie	395
B. In de oorspronkelijke familie	396
§ 5. Onderhoudsverplichtingen	396
A. Onderhoudsrechten van de geadopteerde	396
B. Onderhoudsplichten van de geadopteerde	397
§ 6. Erfrecht	397
A. Erfrechten van de geadopteerde en van zijn afstammelingen	397

B. Verdeling van de nalatenschap van de geadopteerde	399
1. Geadopteerde laat erfgerechtigde afstammelingen na	399
2. Geadopteerde is zonder nakomelingen overleden	399
C. Verdeling van de nalatenschap van de kinderen van de geadopteerde die na hem zonder nakomelingen zijn overleden	401
Afdeling 2. Gevolgen van de volle adoptie	402
§ 1. Algemeen	402
§ 2. Ouderlijk gezag	403
§ 3. Naam	404
A. Familienaam	404
1. Eenpersoonsadoptie	404
a. Algemene regel	404
b. Bijzondere regel bij volle stiefouderadoptie of volle (voormalige) partneradoptie	404
2. Tweepersoonsadoptie	404
B. Voornaam	404
§ 4. Huwelijksbeletselen	405
§ 5. Onderhoudsverplichtingen	405
§ 6. Erfrecht	405
Hoofdstuk 5. Beëindiging van adoptie	407
Afdeling 1. Herziening van de adoptie	407
§ 1. Toepassingsgebied	407
§ 2. Procedure	408
§ 3. Gevolgen	408
Afdeling 2. Herroeping van de (gewone) adoptie	409
§ 1. Toepassingsvoorwaarde: zeer gewichtige redenen	409
§ 2. Procedure	410
§ 3. Gevolgen	410
Afdeling 3. Nieuwe adoptie	410
§ 1. Toepassingsvoorwaarden	410
§ 2. Endofamiliale nieuwe adoptie door de nieuwe echtgenoot, samenwonende partner of voormalige partner van de adoptant	413

Afdeling 4. Vaststelling van de afstammingsband na adoptie	414
§ 1. Principes	414
A. De afstamming van de adoptant wordt vastgesteld	414
B. De afstamming van een derde wordt vastgesteld	414
1. Na gewone adoptie	414
2. Na volle adoptie	414
§ 2. Bijzonder geval van de regulariserende adoptie vóór 6 juni 1987 door de moeder van haar eigen kind	415
Afdeling 5. Omzetting van gewone adoptie in volle adoptie	416
Titel III. Beschermingsstatuten voor minderjarigen	419
Inleiding	421
Hoofdstuk 1. Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind	423
Hoofdstuk 2. Handelings(on)bekwaamheid van de minderjarige	427
Afdeling 1. Principiële handelingsonbekwaamheid	427
§ 1. Materiële rechtshandelingen	427
§ 2. Proceshandelingen	428
Afdeling 2. Uitzonderlijke handelingsbekwaamheid	428
§ 1. Rechtshandelingen die de minderjarige alleen mag verrichten	429
A. Materiële rechtshandelingen	429
1. Handelingen met een strikt persoonlijk karakter	429
2. Bewarende patrimoniale handelingen	429
3. Dagelijkse handelingen	430
B. Proceshandelingen	430
§ 2. Rechtshandelingen die de minderjarige mag stellen behoudens verzet	430
§ 3. Rechtshandelingen waarvoor de minderjarige toestemming(en) of machtiging nodig heeft	431
§ 4. Rechtshandelingen waarvoor de minderjarige bijstand nodig heeft	432

Hoofdstuk 3. Ouderlijk gezag, verblijf en recht op persoonlijk contact	433
Afdeling 1. Algemene beschouwingen in verband met ouderlijk gezag	433
§ 1. Definitie en verantwoording	433
§ 2. Bestanddelen	433
§ 3. Toepassingsgebied	433
§ 4. Historiek en ontwikkeling	436
Afdeling 2. Gezag over de persoon van de minderjarige	438
§ 1. Samenlevende ouders	438
A. Regel	438
B. Vermoeden van instemming	438
C. Verhaal bij de familierechtbank	439
§ 2. Niet-samenlevende ouders	440
A. Principe: gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag met een verblijfsregeling	440
1. Gezagsco-ouderschap	440
2. Verblijfsregeling	440
a. Verblijfsco-ouderschap als prioritair te onderzoeken verblijfsregime	440
b. Ongelijkmatig verdeeld verblijf blijft mogelijk	441
c. Eenzelfde verblijfsregeling voor broers en zussen als streefdoel	442
B. Uitzonderingen	443
1. Uitsluitende gezagsuitoefening	443
2. Recht op persoonlijk contact en recht van toezicht	444
3. Getemperde regimes	446
a. Getemperde uitsluitende uitoefening van het ouderlijk gezag	446
b. Getemperde gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag	447
C. Inschrijving in het bevolkingsregister bij één ouder	447
D. Registratie van gedeeld verblijf	448
§ 3. Er is slechts één ouder die in staat is om het ouderlijk gezag uit te oefenen	449
Afdeling 3. Rechten omtrent het vermogen van de minderjarige	450
§ 1. Ouderlijk goederenbeheer	450
A. Bestanddelen	450
B. Uitoefening	451

1. Regeling overeenkomstig de gezagsuitoefening	451
2. Bijzonderheden	451
a. Geen tussenmodel	451
b. Vermoeden van instemming	452
c. Verhaal bij de familierechtbank	452
d. Machtigingsvereiste voor gewichtige handelingen	453
(1) Machtigingbehoevende handelingen	453
(2) Procedure	455
C. Rekening en verantwoording	457
§ 2. Ouderlijk vruchtgenot	457
A. Omschrijving	457
B. Goederen waarop het genot slaat	458
C. Lasten van het genot	458
D. Uitoefening	459
Afdeling 4. Recht op persoonlijk contact	459
§ 1. Algemeen	459
§ 2. Titularissen van het recht op persoonlijk contact	460
A. Principeel contactgerechtigden	460
1. Ouders	460
2. Grootouders	460
3. Broers en zussen	462
B. Virtueel contactgerechtigden	463
§ 3. Modaliteiten	465
Afdeling 5. Horen van minderjarigen in gedingen betreffende ouderlijk gezag, verblijf en recht op persoonlijk contact	465
§ 1. Verschillende regeling afhankelijk van de leeftijd van het kind	466
A. Minderjarige van 12 jaar of ouder	466
B. Minderjarige jonger dan 12 jaar	469
C. Uitzondering op de verplichting om te horen	469
§ 2. Modaliteiten van het horen	470
§ 3. Gevolgen van het horen	470
Afdeling 6. Sanctionering van de niet-naleving van een verblijfs- of contactrecht	471
§ 1. Uitvoeringsmaatregelen <i>ex</i> artikel 387ter oud BW	471

A. Toepassingsgebied	471
1. Niet-naleving van een rechterlijke beslissing	472
2. Niet-naleving van een overeenkomst voorafgaandelijk aan echtscheiding door onderlinge toestemming	473
3. Bepalingen inzake internationale kinderontvoering blijven onverkort gelden	473
B. Procedurele aspecten	474
1. Bevoegdheid en reactivering van de familierechtbank	474
2. Uitspraak met voorrang boven alle andere zaken	474
3. Uitvoerbaarheid bij voorraad van rechtswege	474
4. Procedure in geval van absolute noodzaak	475
C. Maatregelen	476
1. Nieuwe beslissing	476
2. Gedwongen tenuitvoerlegging	476
3. Dwangsom met supervoorrecht	477
§ 2. Schadevergoeding wegens onrechtmatige daad	479
§ 3. Misdrijf niet-afgifte van het kind	479
Afdeling 7. Beëindiging van ouderlijk gezag	479
Hoofdstuk 4. Pleegzorg	483
Situering	483
Afdeling 1. Toepassingsgebied	486
Afdeling 2. Rechten van pleegzorgers en ouders	487
§ 1. Verblijfsrecht en dagdagelijkse beslissingen <i>versus</i> belangrijke beslissingen	487
§ 2. Delegatie van ouderlijke rechten en bevoegdheden aan pleegzorgers	488
A. Wijze waarop delegatie wordt verleend	488
1. Bij (al dan niet gehomologeerde) schriftelijke overeenkomst	488
2. In geval van onenigheid niet langer bij vonnis	490
B. Uitoefening van de gedelegeerde rechten en bevoegdheden door de pleegzorgers	492
§ 3. Recht op toezicht op de opvoeding	492

§ 4. Recht op persoonlijk contact met het pleegkind	493
A. Contactrecht van de ouders of voogd	493
B. Contactrecht van de gewezen pleegzorgers	494
Afdeling 3. Bevoegdheid van de familierechtbank en de jeugdrechtbank	495
§ 1. Samenhang van maatregelen inzake ouderlijk gezag en jeugdbeschermingsmaatregelen	495
§ 2. “ <i>Le protectionnel tient le civil en état</i> ”	496
Afdeling 4. Aansprakelijkheid voor onrechtmatige daad van het pleegkind	497
Afdeling 5. Einde	498
Hoofdstuk 5. Recht van broers en zussen om niet van elkaar te worden gescheiden	499
Afdeling 1. Personeel toepassingsgebied	499
§ 1. Juridisch verwante broers en zussen	499
§ 2. Met broers en zussen gelijkgestelde personen	500
Afdeling 2. Verwezenlijking van het recht	500
§ 1. Verblijfs- of contactregelingen	501
§ 2. Uithuisplaatsing in het raam van een jeugdbeschermingsmaatregel	501
A. Bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de gemeenschappen	501
B. Recht van broers en zussen om samen geplaatst te worden	503
1. Principe	503
2. Uitzonderingen	503
§ 3. Voogdij	504
Hoofdstuk 6. Voogdij over minderjarigen	505
Algemeen	505
Afdeling 1. Ontstaan van de voogdij	506
§ 1. Beide ouders zijn overleden	506
§ 2. Beide ouders zijn wettelijk onbekend	507

---

§ 3. Beide ouders zijn in de voortdurende onmogelijkheid om het ouderlijk gezag uit te oefenen of zijn wilsonbekwaam	507
A. Van rechtswege	507
B. Na vaststelling door de familierechtbank	508
C. Toepassingen	508
Afdeling 2. Organisatie van de voogdij	509
§ 1. Bevoegde vrederechter	509
§ 2. Dringende maatregelen	510
§ 3. Aanwijzing van de voogd	510
A. Registratie van de verklaring door de ouder(s)	510
B. Homologatie van de ouderlijke aanwijzing door de vrederechter	511
C. Eigen keuze van de vrederechter	512
§ 4. Redenen van ontlasting, onbekwaamheid, uitsluiting en ontzetting	512
A. Ontlasting	513
B. Onbekwaamheid	513
C. Uitsluiting en ontzetting	513
§ 5. Toeziende voogd	514
Afdeling 3. Werking van de voogdij	515
§ 1. Algemeen	515
§ 2. Taken van voogd en vrederechter bij aanvang van de voogdij	516
A. Taak van de voogd - Boedelbeschrijving	516
B. Taken van de vrederechter	517
§ 3. Goederenbeheer door de voogd	518
A. Rechtshandelingen die de voogd alleen mag verrichten	518
B. Rechtshandeling die de voogd met bijstand van de toeziende voogd moet verrichten	518
C. Rechtshandelingen die de voogd met bijzondere machtiging van de vrederechter moet verrichten	518
D. Verboden rechtshandelingen	520
Afdeling 4. Einde van de voogdij en definitieve voogdijrekening	521
§ 1. Gevallen van beëindiging van de voogdij	521
§ 2. Definitieve voogdijrekening	521
§ 3. Sancties	522

Hoofdstuk 7. Pleegvoogdij	523
Afdeling 1. Omschrijving en praktisch nut	523
Afdeling 2. Grondvereisten	524
Afdeling 3. Vormvereisten	524
Afdeling 4. Gevolgen	525
Afdeling 5. Einde van de pleegvoogdij	526
Hoofdstuk 8. Ontvoogding	527
Afdeling 1. Omschrijving en nut	527
Afdeling 2. Vormen	527
§ 1. Wettelijke ontvoogding	528
§ 2. Gerechtelijke ontvoogding	528
A. Op verzoek van minstens een van de ouders	528
B. Op verzoek van de voogd en/of toezienende voogd	528
C. Op verzoek van de procureur des Konings	529
Afdeling 3. Rechtsstatuut van de ontvoogde minderjarige	529
§ 1. Aangaande zijn persoon	529
§ 2. Aangaande zijn goederen	530
A. Handelingen die de ontvoogde alleen mag verrichten	530
B. Handelingen waarvoor bijstand van de curator nodig is	530
C. Handelingen waarvoor machtiging van de vrederechter vereist is	531
D. Verboden handelingen	531
E. De ontvoogde minderjarige ondernemer	531
Afdeling 4. Einde van de ontvoogding	532
Afdeling 5. Sancties als gevolg van de onbekwaamheid van de ontvoogde minderjarige	533
§ 1. Nietigverklaring van de rechtshandeling	533

A. Nietigheid wegens benadeling	533
B. Nietigheid rechtens	533
§ 2. Vermindering van de verbintenissen van de ontvoogde	533
§ 3. Aansprakelijkheid van de curator	533
Titel IV. Beschermden meerderjarigen	535
Inleiding	537
Hoofdstuk 1. Publiekrechtelijke maatregelen houdende vrijheidsberoving	539
Inleiding	539
Afdeling 1. Gedwongen opname, behandeling en verpleging van geesteszieken	540
§ 1. Gedwongen opname in een psychiatrisch ziekenhuis	541
A. Opneming ter observatie	542
B. Verder verblijf	543
§ 2. Gedwongen verpleging in een gezin	544
§ 3. Geen directe gevolgen voor de bekwaamheid van de geesteszieke	544
Afdeling 2. Internering van personen met een geestesstoornis	544
§ 1. Voorwaarden voor internering	545
§ 2. Geen directe gevolgen voor de bekwaamheid van de geïnterneerde	546
Hoofdstuk 2. Privaatrechtelijke bescherming	547
Afdeling 1. Vervanging van de vroegere beschermingsstatuten en overgang naar het actuele statuut	547
§ 1. Vroegere statuten	548
§ 2. Overgangsregeling	549
A. Verlengd minderjarig verklaarden	549
B. Personen onder voorlopig bewind	550
C. Gerechtelijk onbekwaamverklaarden	551
D. Personen onder bijstand van een gerechtelijk raadsman	552
§ 3. Krachtlijnen van het huidige statuut: bescherming en bewind	553

Afdeling 2. Toepassingsgebied van de beschermingsregeling	554
§ 1. Meerderjarigen	554
§ 2. Gezondheidstoestand die zelfstandige behoorlijke belangenwaarneming verhindert	555
§ 3. Verkwisters	556
Afdeling 3. Buitengerechtelijke bescherming	556
§ 1. Bescherming via een bijzonder geregelde lastgeving	556
§ 2. Techniek en draagwijdte	557
§ 3. Registratie	558
§ 4. Uitvoering van de lastgeving	559
A. Aanvang	559
B. Keuze van lasthebber	560
C. Opdracht	560
D. Controle	561
E. Vergoeding van de lasthebber	562
§ 5. Sanctieregeling	562
§ 6. Einde	562
A. Beëindiging van de lastgeving	562
1. Door een partij	562
2. Ingevolge de toestand van de lasthebber	563
B. Einde van de buitengerechtelijke bescherming	563
§ 7. Overgangsrecht	563
Afdeling 4. Rechterlijke bescherming	564
§ 1. Bescherming via onbekwaamheid	565
A. Bepaling door de vrederechter	565
B. Sanctieregeling	567
1. Rechtshandelingen met betrekking tot de persoon	568
2. Rechtshandelingen met betrekking tot de goederen	568
C. Aanvang	569
D. Einde	569
§ 2. Bewind	570
A. Relatie met de rechterlijke bescherming	570
B. Draagwijdte: mogelijke bewindsregimes	570
C. Organisatie	571
1. Aanwijzing van een bewindvoerder	571
a. Registratie van de verklaring van voorkeur	572

b. Homologatie van de verklaring door de vrederechter	572
c. Eigen keuze van de vrederechter	573
2. Mogelijkheid tot aanwijzing van een vertrouwenspersoon	573
D. Werking	575
1. Algemeen	575
a. Hoogstpersoonlijke rechtshandelingen	576
b. Geschillenregeling	576
c. Belangentegenstelling	576
d. Informatie- en verslagverplichtingen	577
e. Vergoeding van de bewindvoerder	578
f. Sanctieregeling	579
2. Bijstand	580
3. Vertegenwoordiging en beheer	581
a. Bevoegdheden en taken van de bewindvoerder	582
b. Machtigingbehoevende handelingen	583
(1) Bewind over de persoon	583
(2) Bewind over de goederen	583
c. Bijzonderheden inzake vervreemding van de goederen van de beschermde persoon en beschikkingen om niet	586
d. Verslagverplichting	588
e. Aansprakelijkheid van de bewindvoerder	589
E. Ouderlijk bewind	589
F. Aanvang van het bewind en de bewindsopdracht	589
G. Einde van het bewind en de bewindsopdracht	590
Afdeling 5. Procedurele aspecten	591
§ 1. Bevoegdheid	591
§ 2. Betekening en kennisgeving	591
§ 3. Bijzondere digitale procedure	592
A. Verzoekschrift <i>sui generis</i>	592
B. Procedureverloop	594
1. Opzoeken in de centrale registers	594
2. Oproeping van de betrokkenen	594
3. Verschijning voor de vrederechter, verhoor en inwinning van informatie	595
C. Beschikking	596
D. Rechtsmiddelen	599
§ 4. Administratief dossier	600
§ 5. Centraal register voor beschermde personen	600